

På baggrund af data fra Lægemiddelstatistikregisteret følger Sundhedsdatastyrelsen løbende salget af medicin på det danske marked.

MedicinForbrug - Indblik bliver offentliggjort en eller flere gange pr. kvartal og ser nærmere på udviklingen i forbruget af et enkelt lægemiddel eller lægemiddelgruppe.

Kommunale forskelle i brug af ADHD-medicin

Der har tidligere været et stort boom i medicinsk behandling af ADHD, men i 2010 vendte denne tendens, og antallet af nye brugere begyndte at falde. Samtidig har det samlede antal personer, som indløser ADHD-medicin ligget stabilt siden 2012, med en lille stigning i 2015 hos voksne. I de seneste par år, har der endvidere været fokus på store regionale forskelle i udskrivning af ADHD-medicin til både børn og voksne (1, 2). Ifølge Rådet for Anvendelse af Dyr Sygehusmedicin (RADS) tyder lokale opgørelser på, at der også er store kommunale forskelle indenfor samme region (2).

I dette *MedicinForbrug - Indblik* ser vi nærmere på den seneste udvikling i udskrevet ADHD-medicin. Samtidig kortlægges fordelingen af brugere under og over 18 år blandt kommunerne i Danmark for 2015 efter ønske fra Rådet for Anvendelse af Dyr Sygehusmedicin (RADS).

ADHD-behandling

ADHD (Attention Deficit/Hyperactivity Disorder) er en psykisk lidelse, som optræder hos 3-5 % af børn og 2-4 % af voksne i Danmark (3). Symptomerne ved ADHD er opmærksomhedsvanskeligheder, hyperaktivitet og impulsivitet. Hyperaktivitet er mest udtalt i barnealderen og afløses i voksenalderen ofte af indre uro og rastløshed (4, 5). ADHD er med andre ord en kognitiv funktionsnedsættelse, som giver problemer med at opfatte, fortolke, huske, planlægge og orientere sig, og viser sig som uro, rastløshed og impulsivitet (3).

Gruppen af lægemidler til behandling af ADHD består af methylphenidat, dexamfetamin, lisdexamfetamin, atomoxetin og modafinil. Modafinil, der ikke er godkendt til behandling af ADHD, og kun bruges i meget lille udstrækning mod ADHD, er ikke medtaget i analysen. Endvidere er der i januar 2016 blevet godkendt et nyt præparat Intuniv, indeholdende guanfacin, som har en anderledes virkningsmekanisme end de øvrige præparater (6). Intuniv er ikke medtaget i denne analyse, men 66 brugere har i første halvår af 2016 købt lægemidlet.

I 2014 udgav Sundhedsstyrelsen en National Klinisk Retningslinje (NKR) for udredning og behandling af ADHD hos børn og unge (7), og i 2015 udkom en NKR for udredning og behandling af ADHD hos voksne (8). Ifølge Sundhedsstyrelsens vejledninger, samt RADS vejledning fra juli 2016 for medicinsk behandling af ADHD, er methylphenidat førstevalg til behandling af ADHD hos både børn og voksne. Dexamfetamin, lisdexamfetamin og atomoxetin kan anvendes som andet valg (7, 8, 9, 10).

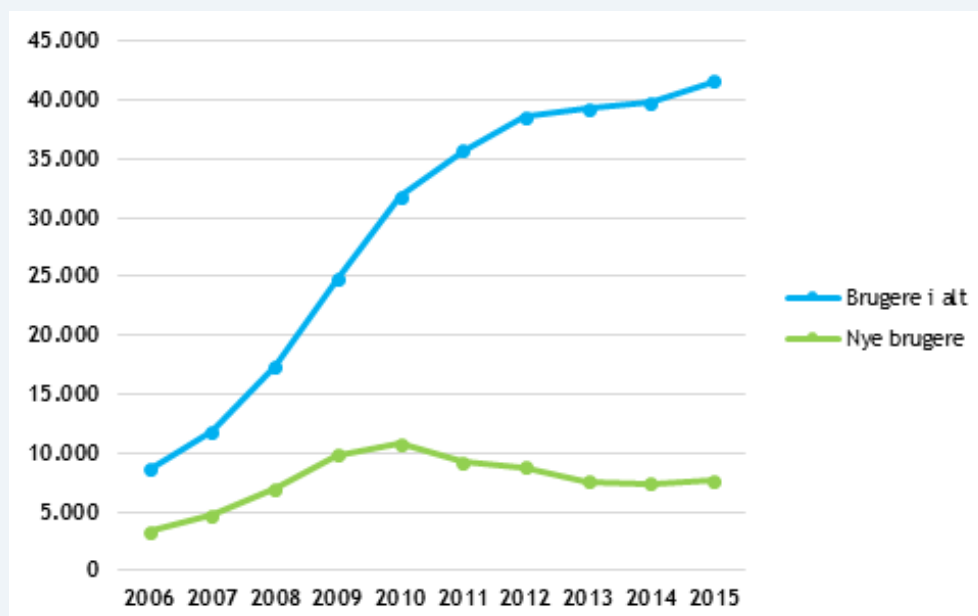
De fleste præparater til behandling af ADHD er godkendt til børn i alderen 6-17 år. Langtidsvirkende lægemidler indeholdende methylphenidat er kun godkendte til voksne som del af et omfattende behandlingsprogram. Endvidere er der blandt de forskellige præparater, som er godkendt til ADHD til voksne, nogle som er godkendt til start af behandling af ADHD i voksenalderen og andre, som er godkendt til videreførelse af behandling, der er debuteret før voksenalderen. Nyeste præparat godkendt til behandling af ADHD hos voksne er præparatet Aduvanz, som indeholder lisdexamfetamin.

Nogle af lægemidlerne bruges i mindre omfang også til behandling af narkolepsi. Det er imidlertid ikke muligt ud fra Lægemiddelstatistikregisteret entydigt at se, hvilken sygdom medicinen på en indløst recept er udskrevet til behandling af. Kun omkring 2.500 til 3.000 personer i Danmark lider af narkolepsi (11), og herved kan størstedelen af forbruget af ADHD medicin højst sandsynligt tilskrives personer med ADHD. Denne analyse omfatter derfor et lille mindretal, der bliver behandlet for narkolepsi.

Flere voksne får nu ADHD-medicin

Tidligere har der været en kraftig stigning i antallet af personer, der indløser recepter på medicin til behandling af ADHD. Men siden 2012 har antallet generelt ligget nogenlunde stabilt, dog med et lille knæk opad fra 2014 til 2015. I 2015 indløste ca. 41.600 personer mindst én recept på medicin mod ADHD¹, svarende til 7,4 pr. 1.000 indbyggere og de indløste 8,7 DDD² pr. 1.000 indbyggere i gennemsnit. Generelt set var der flere voksne (26.454), som købte ADHD-medicin end børn (15.162) i 2015. Men ses antallet i forhold til det samlede antal børn og voksne i Danmark, er der en større andel af børn i behandling (13 pr. 1.000 børn og 6 pr. 1.000 voksne) (se figur 2).

Figur 1: Antal personer, som har indløst mindst én recept på ADHD medicin pr. år

Antallet af nye brugere steg kraftigt indtil 2010, men er siden da faldet og har ligget stabilt de seneste par år på ca. 7.500 nye brugere om året (figur 1). I 2015 var de nye brugere i gennemsnit 25 år og med en lille overvægt af mænd (58 %). Generelt er der flest nye brugere i aldersgrupperne 18-24 år og 25-49 år, og dette har også været stabilt siden 2013. Både børn og voksne opstartes primært med methylphenidat (ca. 87 %) efterfulgt af atomoxetin (ca. 12 %) og kun syv personer opstartede i 2015 to lægemidler på samme tid.

1 Lægemidler med ATC-kode N06BA02, N06BA04, N06BA09 og N06BA12

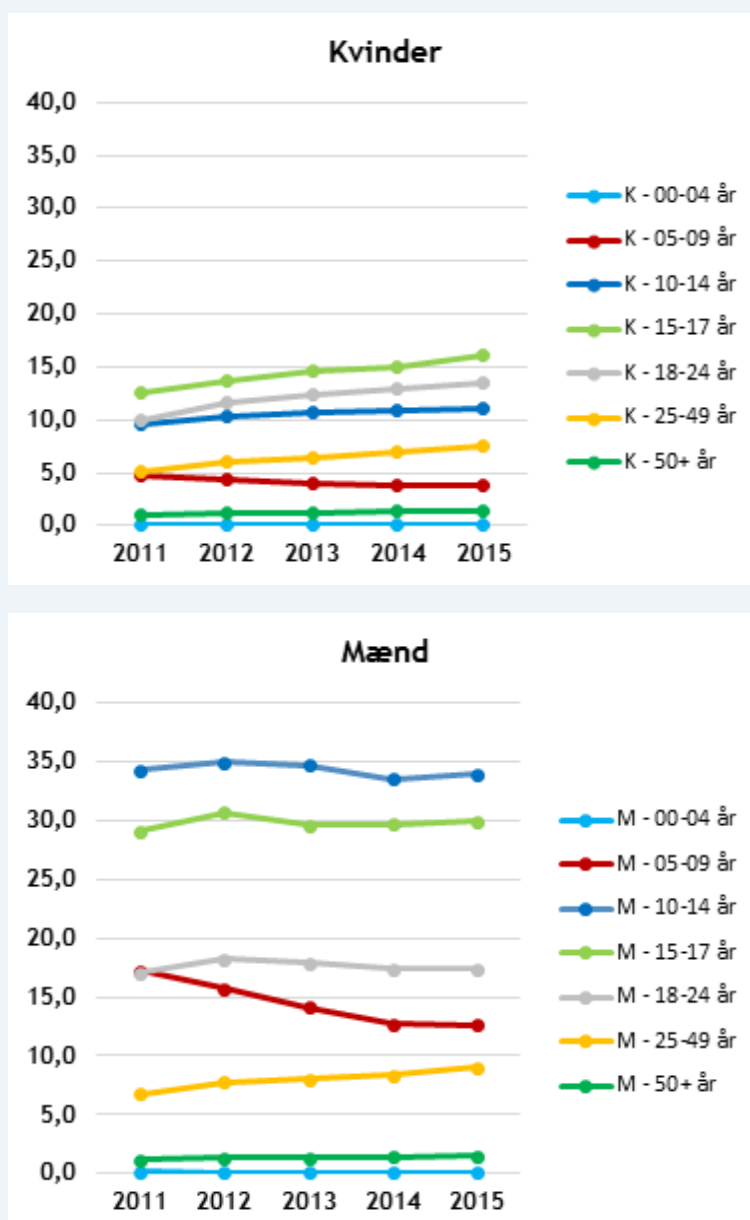
2 Ved angivelse af lægemiddelsalget i mængde benyttes som udgangspunkt den af WHO fastsatte definerede døgndosis (DDD). Den definerede døgndosis for et lægemiddel fastsættes ud fra en gennemsnitsdosis pr. døgn for en voksen person

Flere teenagepiger får ADHD-medicin

Til trods for et stabilt forbrug, er der fortsat betydelig forskel i antallet af personer, der indløser recept på ADHD-medicin mellem de forskellige aldersgrupper og køn. Generelt ses en tendens til, at antallet af piger, der indløser ADHD-medicin er lavere end antallet af drenge i alle aldersgrupper. Dog er forskellen mindre for voksne end for børn.

Ser man på de seneste fem år, har antallet af drenge i behandling ligget stabilt, mens antallet af piger har været stigende. Den største stigning ses hos piger i alderen 15-17 år, hvor der fra 2011 til 2015 er sket en stigning fra små 13 pr. 1.000 til 16 pr. 1.000 piger, som har indløst en recept. Dog er det drengene i aldersgrupperne 10-14 år og 15-17 år, som stadig toppe i andel børn i behandling med henholdsvis 34 og 30 pr. 1.000 drenge (figur 2).

Figur 2: Udvikling i antal personer pr. 1.000 indbyggere pr. år af ADHD-medicin, aldersgrupper og køn

Kommunale forskelle

Både mængden af solgt ADHD-medicin og antallet af personer i behandling med ADHD-medicin varierer en del blandt de fem regioner i Danmark. Mens der i Region Syddanmark blev indløst 5,9 DDD pr. 1.000 indbyggere pr. døgn, var man i Region Midtjylland oppe på 12,5 DDD pr. 1.000 indbyggere pr. døgn i 2015. Der bliver altså brugt dobbelt så meget ADHD-medicin i den region, hvor der udskrives mest, i forhold til den region, hvor der udskrives mindst ADHD-medicin.

De regionale forskelle har været kendt et stykke tid, men der er forlydender om forskelle kommunerne imellem (2). Vi har derfor valgt at se på antallet af personer, som har indløst recept på ADHD-medicin i de enkelte kommuner i 2015.

Børn og unge

Antallet af børn og unge under 18 år, som har indløst mindst én recept på ADHD medicin, fordelt på kommuner, er vist på figur 3.

Spredningen i antallet pr. 1.000 indbyggere mellem kommunerne, er mest udtalt indenfor Region Sjælland og Region Syddanmark, hvorimod forbruget i Region Midtjylland, Nordjylland og Hovedstaden er mere ensartet blandt kommunerne.

I Region Sjælland er det især kommunerne Odsherred, Kalundborg, Sorø, som har størst andel børn og unge, der har købt ADHD-medicin i 2015 (26,7-28,6 pr. 1.000 indbyggere). Endvidere ses der høje andele i Sønderjylland samt for nogle kommuner i Region Midtjylland og Region Nordjylland. Kommunerne på Fyn, især Odense, Middelfart og Kerteminde, har de laveste andele af ADHD-medicin pr. indbygger.

Selvom nogle kommuner ligger højt i andel, kan det dreje sig om et lille antal personer, som købt ADHD-medicin. Odsherred kommune har den største andel (28,6 pr. 1.000 indbyggere), men har kun 161 personer, som har købt ADHD-medicin. Til sammenligning er der 789 personer i Københavns kommune, som har købt ADHD-medicin, men kommunen er samtidig den med størst antal personer under 18 år, hvilket bevirker at andelen bliver lille (7,7 pr. 1.000 indbyggere). Andelene for de kommuner med få brugere skal derfor tages med forbehold, da andelene vil ændres væsentligt, hvis der kom bare én person mere eller mindre med i opgørelsen.

Voksne

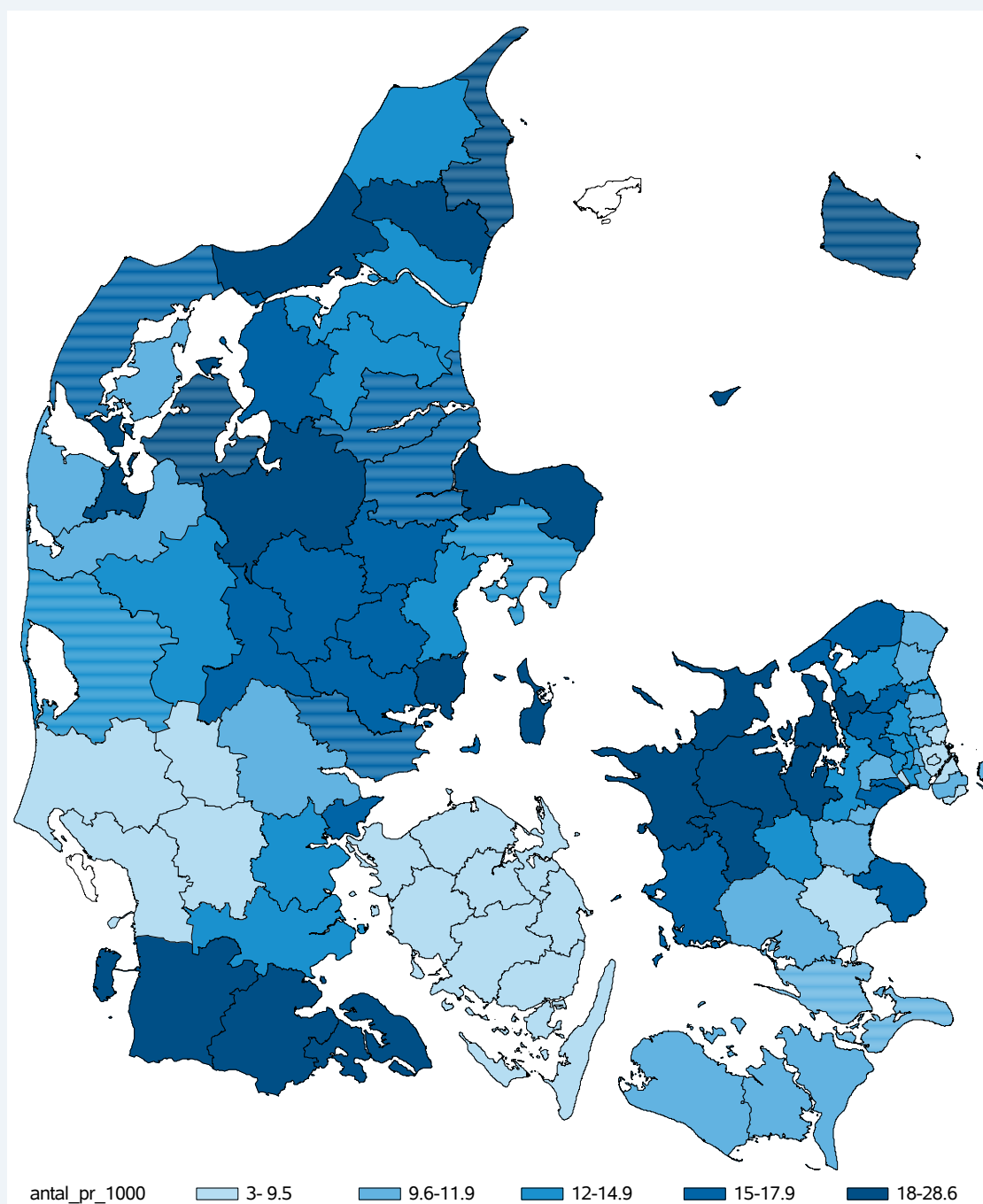
Antallet af voksne (over 17 år) som har indløst mindst én recept på ADHD-medicin i 2015, fordelt på kommuner, er vist på figur 4.

Spredningen i antallet pr. 1.000 indbyggere mellem kommunerne, er mest udtalt indenfor Region Sjælland og Region Midtjylland, hvorimod forbruget i Region Syddanmark, Nordjylland og Hovedstaden er mere ensartet blandt kommunerne.

Af figur 4 ses det, at mange af kommunerne i Region Midtjylland har en høj andel personer, som har købt ADHD-medicin i 2015. I Region Midtjylland er det kommunerne Struer, Viborg, Horsens, Norddjurs og Skive som ligger højest (9,5-11,4 pr. 1.000 indbyggere). Samtidig er der også høje andele i Region Sjælland, hvor Odsherred, Kalundborg, Sorø og Holbæk ligger højest (7,8-10,1 pr. 1.000 indbyggere). Dragør, Varde og Hørsholm er de kommuner med lavest andele (under 3,0 pr. 1.000 indbyggere).

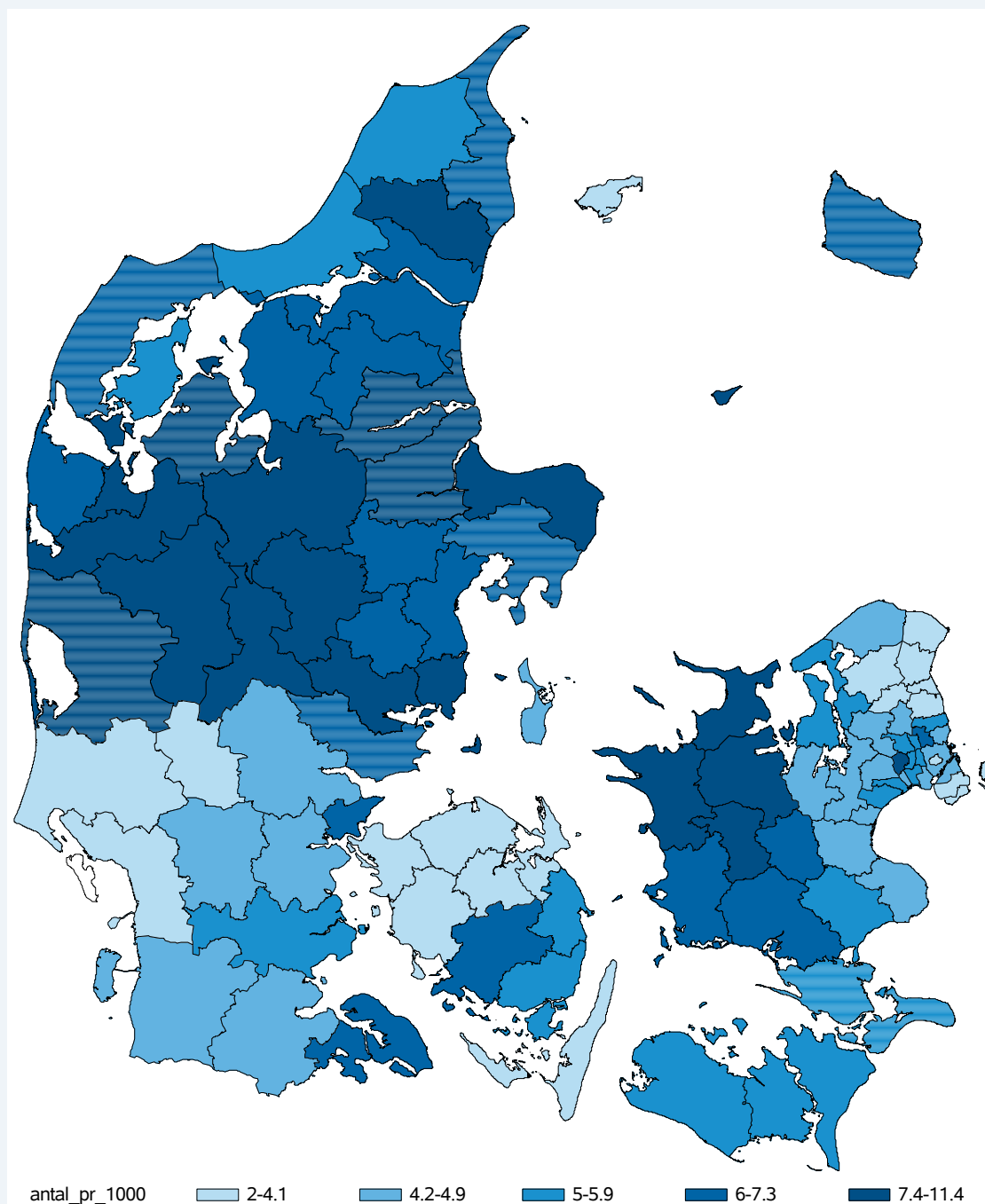
Selvom nogle kommuner ligger højt i andele, drejer det sig dog, for nogle kommuners vedkommende ligesom hos børnene, om et lille antal personer, som købt ADHD-medicin. Struer kommune, der har den største andel (11,4 pr. 1.000 indbyggere), har 194 personer, som har købt ADHD-medicin. Til sammenligning er der 2.320 personer i Københavns kommune, som har købt ADHD-medicin, men da kommunen er den største indbyggermæssigt, er andelen lille (4,9 pr. 1.000 indbyggere). Andelene for de kommuner med få brugere skal derfor tages med forbehold, da andelene vil ændres væsentligt, hvis der kom bare én person mere eller mindre med i opgørelsen.

Figur 3: Antal pr. 1.000 indbyggere (under 18 år) fordelt på kommuner

Note: For de kommuner hvor antallet af personer med ADHD er under fem, er data ikke præsenteret på figuren. Der er seks personer som ikke har registreret en kommunekode ved køb, og indgår derfor ikke i opgørelsen. Kommunerne Christiansø, Fanø, Læsø, Ærø, Samsø, Langeland og Kerteminde har under 25 brugere.

Figur 4: Antal pr. 1.000 indbyggere (over 17 år), fordelt på kommuner

Note: For de kommuner hvor antallet af personer med ADHD er under fem, er data ikke præsenteret på figuren. Der er 33 personer som ikke har registreret en kommunekode ved køb, og indgår derfor ikke i opgørelsen. Kommunerne Fanø, Læsø, Samsø, Ærø og Dragør har mindre end 25 brugere.

Referencer

- (1) Statens Serum institut, Lægemiddelstatistik, marts 2012. Salget af ADHD medicin fra 2002 til 2011.
http://sundhedsdatastyrelsen.dk/-/media/sds/filer/find-tal-og-analyser/laegemidler/adhd/salget_af_adhd_medicin_fra-_2002_2011.pdf
- (2) RADS. Baggrundsnotat for medicinsk behandling af ADHD. Version 1.0. 8.juni 2016.
- (3) Børne- og Ungdomspsykiatrisk Selskab. Referenceprogram for udredning og behandling af børn og unge med ADHD. April 2008.
- (4) Kooij S. Adult ADHD, Diagnostic Assessment and Treatment. Pearson. 2010.
- (5) IRF: Vedligeholdelsesbehandling af børn og voksne. 5. februar 2016.
http://www.irf.dk/dk/publikationer/rationel_farmakoterapi/maanedssblad/-/vedligeholdelsesbehandling-af-boern-og-voksne.htm
- (6) Institut for Rationel Farmakoterapi. Intuniv (guanfacin) anmeldelse. 23.maj 2016.
- (7) Sundhedsstyrelsen. National klinisk retningslinje For udredning og behandling af ADHD hos børn og unge. 23. maj 2014.
- (8) Sundhedsstyrelsen. National klinisk retningslinje For udredning og behandling af ADHD hos voksne. Version 1.0. 2. februar 2015.
- (9) Vejledning om medikamentel behandling af børn og unge med psykiske lidelser nr. 9194 af 11/04/2013.
- (10) RADS. Behandlingsvejledning for medicinsk behandling af ADHD. Version 1.0. 1.juli 2016.
- (11) Dansk Narkolepsiforening. www.dansknarkolepsiforening.dk. 2016.